

འི་བཤེས་པ་དང་། ལོ་རྒྱུད་ཁག་གི་ཐོན་པ་དང་། དཔེ་དང་། རྩམས་པ་
ལོ་འཛིན་ཐོན་པ་དང་། བཀའ་སྲོལ་སོགས་

རིག་པ་བཞི་ཡི་འབྱུང་བ་ཐིག་རིས་དཔེ་དང་བཅས་པ་
ལི་བྲི་རི་ཐིག་ས་པ་བཞུགས་སོ།

ཡེ་ཤེས་ཤེས་པ།

སྔ་ཚུན་མི་ཡིག་ས་དཔེ་ཚུན་ཁང་།

藏族传统绘画理论与技法

zang zu chuan tong hui hua li lun yu ji fa

益西喜饶 编写

四川民族出版社出版

(成都盐道街三号)

四川宜宾市印刷厂印

*

开本:787×1092毫米 1/16 插页 6 印张 10.25

1990年9月第一版 1990年9月第一次印刷

印数:1—1000册

书号:ISBN7—5409—0505—0/J.20 定价:15元

འདམ་དབལ་གཞིན་རྒྱུ་པ་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ།

1

བ་རིག་པ། ལོག་པར་རྟོག་པ་ཚར་གཅོད་པ་སྒྲུབ་པ་ཚར་མ་རིག་པ། དེ་དག་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ནང་དོན་རིག་པ་སྟེ་ས་སྟེང་ཡོངས་སུ་སྒྲུབ་ལྟར་གྲགས་
 པ་མ་ཟད། ཀེ་ལ་གྱི་ཡི་ཐེང་བས་ཀུན་ནས་བསྐོར་བའི་བོད་ཀྱི་སྒྲོངས་འདིར་
 ཡང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་རིག་གནས་སྒྲིབ་ནང་མཚན་བཟོ་རིག་པ་ཞེས་
 པ་འདི་ལ་སྒྱུར་ན་གཙོ་བོ་ལ་གཏིས་ལས། གཙོ་བོ་ནི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟོན་
 བཞེངས་པའི་རིག་པ་དང་། སལ་པ་ལ་ནི་བཟོ་སྒྲུབ་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་མདོ་
 གྲེ་ལས་གསུངས་པ། ཚོང་པ་དང་། རྩེ་མཁན་དང་། ཐེང་བ་མཁན་དང་། ཆང་
 ཚོང་དང་། སྐུ་ག་བཅོང་བ་དང་། འདྲེག་མཁན་དང་། འབྲུ་མར་འཚོར་བ་དང་།
 མགར་བ་དང་། སྤིང་མཁན་དང་། སྐུ་མཁན་དང་། ཐ་ག་པ་དང་། ཀོ་བགས་
 མཁན་དང་། རྒྱལ་ཆེན་པ་དང་། བཅོམ་སྐུ་མཁན་དང་། སྐྱེ་ག་མཁན་དང་།
 བཤན་པ་དང་། གདོལ་པ་མཁན་དང་། སྤིང་རྩེ་མཁན་དང་བཅས་པ་དང་། གཞན་
 ཡང་བརྟག་པ་བརྒྱད་དང་སྐུ་ཚལ་དུ་གཙུ་ཆ་བཞི་འདི་ནང་.....ནས་རྩེ་མོ་མའི་སྐུ་
 ཐུག་བཅོ་བརྒྱད་། སྐུ་དབྱེངས་ཀྱི་དེས་པ་བདུན། བར་ཀྱི་ཉམས་དགུ་དང་བཅས་
 བཟོར་གཏོགས་པའི་རིགས་དང་། གཙོ་བོ་ནི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟོན་བཞེངས་
 རྩེ་མོ་འདི་ལ་ཡང་ལུས་བཟོ་དང་། དག་བཟོ། ཡིད་བཟོ་སྟེ་གསུམ་དུ་དེས་ལ།
 ལུས་བཟོ་ནི་རིམ་གྲོལ་གར་སྟོགས་ལུས་ཀྱི་ནམ་འབྲུར་གཙོ་བོ་འཛིན་ནས་སྐུ་
 ཚལ་སྟོན་པ་དང་། དག་བཟོ་ནི་སྐུ་དབྱེངས་། ཐེབ་སྐྱེར་། སྐྱེ་དག་སྟོགས་དང་།
 ཡིད་བཟོ་ནི་ལུས་དག་ལ་གཙོ་བོར་མི་བརྟན་པར་ཡིད་ཀྱི་སྒྲོན་སྐུ་ཚལ་སྟོན་
 པ་ལྟ་བུ་ཞིང་། ཡིད་བཟོ་འཛིན་པེངས་སུ་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་བསྐྱུ་བར་ལུས་
 ཞེས་སྟོན་སྟོན་མཁས་པ་དག་གིས་བཞེད་པ་སྟུར་དོན་ལ་ཡང་གནས་པ་ཡིན་
 བོ། འདིར་ལུས་བཟོ་འདི་ནང་ཚན་རིམ་འདི་སྐུ་ཚལ་དང་། ཐེར་བཟོ་(ལུས་

བཞེ་ཡི་སྐྱུ་ཚལ་འབྱུང་ལུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རག་ཅོམ་དང་། མྱོ་
 ཐུག་སྐྱུ་མཐང་པ་ཆེན་པོ་དང་མི་དབང་ཕྱེ་ལྷིད་སངས་རྒྱུ་མཆོ་སོགས་……
 ལུགས་འདི་དེམ་ལས་པའི་གཞི་བཞུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྱུང་གི་བྱིས་འབྱུང་……
 ཀྱི་སྐྱུ་དང་། གསུང་རྟེན་ཡི་གེ་ ཐུགས་རྟེན་མཆོད་རྟེན་བཅས་ཀྱི་ཆུང་
 ཐིག་དང་དཔེ་རིས་དང་། དཔེ་མཆོད་། ཆུང་དང་མི་ཐུན་པའི་རྟེན་དམིགས་
 དང་། ཆུང་ཡང་དག་པ་ཐུན་པའི་ཕན་ཡོན་། མྱ་བྱིས་པ་དང་སྐྱུ་མཐང་ག་
 གི་མཆོད་རྟེན་མདོ་རྒྱུད་ནས་ཇི་ཏྲ་གསུངས་པ་ཏྲ་བཀོད་པ་དང་། ཁར་
 ལ་མཆོད་སྐྱུར་རྟེན་པར་མཁོ་བའི་རིགས་འགའ་ཞིག་བཞུགས་པ་། དག་ཅེས་
 བྱུང་དུ་བཞུགས་པ་བཅས་ལས། དང་པོ་སྐྱུར་འཕགས་ལུགས་དུ་བྱིས་འབྱུང་གི་
 སྐྱུ་ཡི་སྐྱུ་ཚལ་ཇི་ཏྲ་འབྱུང་ཚུལ་དང་། བོད་ཇུངས་འདྲིའི་ཏྲ་འབྱུང་
 ཚུལ་མདོ་ཅོམ་བཞུགས་པ་བཅས་ལས། དེ་ཡང་ཐུན་དང་སྐྱུར་ཅན་གྱི་ཐུས་
 ཐུས་པའི་《རིམ་འཕྲུལ་ཆུང་རྟེན་ཆུངས་པའི་ཆུང་ཡིག》ལྟར་སྐྱུར་ཁང་བཞུགས་
 ཅས་པ་ལས། མི་ཡི་ཆོ་ལོ་འབྱུང་དུ་བྱིས་པའི་ཆོ་འདིག་རྟེན་དུ་མི་རྒྱལ་པོ་
 འདིག་ཐུལ་ཞེས་པ་བྱུང་རྟེན་འགའ་ཞིག་གི་ཆུང་དུ་བཅ་ཟེའི་བྱུང་འདས་
 པོའི་གཞུགས་རིམ་འབྱུང་དང་དེར་ཆུངས་པས་བྱིས་བྱིས་སྐབས་ཚུལ་……
 སོགས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཡོད་ཀྱང་ཡིག་ཇེ་བཅེ་བས་ཤི་ཞིག་དེ་ཅོམ་དུ་བྱུང་
 མས་སྟེང་པོ་བསྐྱུས་ན། འདིག་ཐུལ་བྱིས་ཆུངས་པའི་དུང་དུ་བྱིས་ནས་ཤི་……
 མི་རྒྱུ་ཚལ་སྐྱུར་གྱི་གཏམས་དག་སྐབས་པན། ཆུངས་པས། ཤི་ཡི་……
 མཆོག་ནི་ཤི་རབ་ཡོན་། སྐྱོང་ལས་སྐྱུས་རྒྱུས་ཀྱི་གཙོ། གཙོ་བོ་ནས་……
 ལའང་ཇུང་ཡོན་ནོ། མི་ཡི་གཙོ་བོས་བདག་སྟེ། དེ་བཞིན་ཤི་མེ་སྐྱུ་ཚལ་
 གཙོ། ཞེས་སོགས་དང་། རྒྱལ་པོ་དེ་བཞིན་སྐྱུ་ཚལ་ཀུན་། ཤི་མི་འཕས་

ལ་ཡང་དག་བརྟེན། ཞེས་དཔེ་དང་བཅས་པའི་སྒྲིམ་པ་འཛིན་པ་འཛིན་སྒྲིམ་པ་ལ་
 བསྐྱུགས་བརྟེན་བྱས་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་པོ་དེ་ཉིད་མ་འོངས་པ་ན་ལྟ་བུ་ལྟ་
 པའི་བསྐྱུགས་པ་ལ་བེ་ལྟ་ཀུན་ལུང་དུ་བསྐྱུགས། དེ་ཡང་བེ་ལྟ་ནི་བཟེ་བོ་དང་།
 ཀུན་ཉི་ལས་ཀྱི་སྒྲིམ་པ་ཞེ་ཟེར། བེ་ལྟ་ཀུན་ཞེས་པ་བཟེ་བོ་མཁམས་པ་ཆོད་
 མ་ལ་འདུག་པས་བདག་གི་སྒྲིམ་པའི་བཟེ་བོ་སྒྲུལ་སྒྲུལ་གོ་མི་དགོས་སོ།
 དེ་ཉིད་ཀྱིས་ལ་འདུག་པ་སྒྲིམ། འདིག་ཐུལ་གྱིས་འཛིན་སྒྲིམ་པ་གྱི་དོན་
 བསྐྱུགས་པ་ནི། ལུས་ལ་མཛེས་པ་མཛོད་ན། ཆོད་དག་གིས་ནི་ཅི་ཞིག་གྱུ།
 ཞེས་འཛིན་གང་དང་གང་ཡིན་གྱུར་སོ་སོའི་གཟུགས་དཔངས་ཀྱི་ཆ་ཆོད་དང་
 དེས་པར་དུ་ཐུན་པ་དགོས་པ་དང་། ཆ་ཆོད་དེ་དག་ཆོད་བཅས་མཛེས་ཆོས་ཀྱང་
 ལྟགས་ཀྱིས་ཐོན་པས་དེ་ལྟར་མཛེས་ཆོས་མ་ཐོན་ན་ཆ་ཆོད་ལ་དགོས་པ་
 ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་དོ། ཞེས་པའི་དོན་ནོ། ཆ་ཆོད་སྒྲིམ་པའི་སྒྲིམ་ཀྱི་ཡིག་ཆ་
 ཁ་ཅིག་དང་། དེ་དུས་ཀྱི་མཁམས་པ་འགའ་ཞིག་བཅས་ནས་འཛིན་པ་ལ་མཛེས་
 ཆ་མེད་ན་ཆ་ཆོད་ནི་ཆོད་ཅི་མ་དུ་ཟད་དོ། ཞེས་སྒྲུབ་ནི་འཛིན་གནད་ལ་
 དཔྱད་པའི་ཤེས་རབ་དང་བྱལ་ཞིང་གོ་བ་སྒྲིམ་ཅི་ལོག་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ།
 སྒྲུལ་པ། རྩོལ་གྱིས་བཅོས་པའི་དཔེ་དང་མ་འདྲེས་ཤིང་། རྩོགས་སུ་
 སྒྱུར་བའི་བྱི་དན་དང་བྱལ་བ། རྩུང་བཞིན་མདོ་རྒྱུད་དགོངས་པའི་དཔེ་
 བརྟེན་འདིས། རྩུང་ཐུན་པོར་ཐོག་ཡོད་དཔང་ཅིས་མི་འཕྲོག་ ཅེས་པ་
 ཉིད་ལ་གསེའི་གཏམ་མོ། དེ་ལྟར་གོ་དུ་འཛིན་པ་ཆོས་ཀྱི་འཛིན་པ་ཅེས་སྒྲིམ་
 ཆོགས་རྒྱུ་དག་གིས་འཛིན་སྒྲིམ་པ་འདི་ཉིད་གཙོ་ཆེ་བས་དེ་ཉིད་ཤེས་
 ན་གལ་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་དོན་གནས་བསྐྱུགས་པས་དཔེར་ན་འདིག་ན་འཛིན་པ་
 ཅད་ཀྱི་མཆོག་ནི་འཛིན་སྒྲིམ་པ་འདི་རབ་དང་། སྒྲིམ་པས་སྒྲིམ་པའི་བྱ་ཐམས་

ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ནམ་མཁའ་ཐེང་། མི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་ནི
 ས་ཡི་བདག་བོ་འཇ་རྒྱལ་བོ་ཡིན་པ་ལྟར་རིག་ཅུལ་དང་སྐྱུ་རྩལ་ཐམས་ཀྱི་
 ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་འཇ་གཙོ་བོ་ནི་རིམ་ཏིང་སྐྱུ་རྩལ་གྱི་ལས་འདི་ཉིད་ཁོན་ཡིན་པས་
 དེ་ལས་བརྟེན་ན་མི་འགྲིག་ཅིང་རིམ་ཏིང་ལས་འདི་ལ་ཡང་དག་པའི་སྒྲིམས་
 བརྟེན་པར་རིགས་སེཁེས་བསྒྲིབ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡིན་ཏེ་འདི་ག་རྟེན་ན་མཛེས་ཆ་
 དང་། རམ་བཟིང་། རང་སྤྱོད་སྐྱུ་རྩལ་ཁོང་ག་ཞན་སྤྱོད་སྐྱུ་རྩལ་པམ་པར་བྱེད་པའི་
 གཡུལ་འབྱེད་གྱི་མཆོན་ཆ་དང་། མཁའ་རྒྱུད་། འགྲིམ་འགྲུལ་ཡི་ཆས་གྱུ་
 ཟམ་དང་འཁོར་ལོའི་རིགས། མཐོ་ཁིང་མཛེས་པ། ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བ།
 ལྷ་པས་དེམ་བེད་བའི་ཁང་བཟང་། བཟའ་བུ་དང་གི་སྒྲོད་དང་། སྐྱེས་པ་ཐོ་
 མའི་རྒྱན་གོས་སེགས་ཐམས་ཅད་རིམ་ཏིང་སྐྱུ་རྩལ་ལས་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་
 ལ་ལྟག་ཡིན་པས་རིམ་མཁའ་ཆོང་མས་རིམ་ཏིང་སྐྱུ་རྩལ་ལས་གཅེས་པར་
 བུཅད་ནས་སྒྲིབ་སྒྲོད་དཔྱིས་སྤྱོན་པ་མཛད་དགོས་པ་དང་། ལྷག་པར་རང་
 ཅག་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱུང་ཆོས་ལྡན་པའི་རིམ་ཏིང་རྒྱན་སྒྲིལ་འདི་
 ཉིད་ཉམས་པ་སོར་ཀུད་དང་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་ཡོང་བའི་དགོངས་བཞེས་
 གནང་རྒྱལ་སྐད་པལ་འབྱོར་ཁོན་ཏིང་ཆེས་སུ་མ་བརྒྱགས་པར་མི་རིགས་ཀྱི་
 རིག་གནས་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བའི་ཐབས་ལ་འབད་པར་མཛད་དུ་གསོལ། དེས་
 ན་རང་ག་ཞན་བྲིས་པ་སུ་ཡིན་རུང་སྒྲོན་སྒྲོན་གྱི་ཕུག་བྲིས་བཅགས་པར་ཁོ་
 ན་ལས་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་བྱུང་སེམས་ཀྱི་སྐྱུ་བརྟན་པ་ཁོངས་སྐྱུ་རྩལ་བྱེད་པ་
 ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱུ་རྩལ་ཐོན་ལག་རྩལ་ཤིན་ཏུ་གཞོད་ཆོབས་ཆེ་བས་རིམ་ཡར་
 རྒྱས་མ་སྤྱོན་པར་སེཁེས་བྲིས་ལུགས་ལ་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་ཆོས་གང་ཡང་
 མེད་པའི་བར་བཏབ་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་བཅགས་པར་ཁོན་ལས་བརྟེན་པའི་

འབྲས་པུ་ཡིན་པས་སྒྲིན་ཕྱོན་དེ་མོ་མཁམས་པའི་ཕྱག་བཟེངས་འབྱུར་གྱི་སྐྱུ་
 བརྟན་ལ་ཞིབ་རྟོགས་མཛད་ནས་རང་གི་སེར་མོས་ད་ཀྱང་ངལ་ལ་མ་འདྲེམས་
 བར་བྱས་སྒྲིང་མཛད་ན་རང་དེའི་བྱིས་འབྱུར་གྱི་བཟེངས་མི་ཉམས་གོང་...
 འཕེལ་ཡོང་དེས་ལས། དེ་མིན་དེར་དུས་སྐྱུ་གཟུགས། དུལ་སྒྲིངས་གཞམ་
 ས་ཀྱི་སྒྲིན། ཐུག་ཤིང་སོགས་སུས་བྱིས་ཀྱང་ཁྱད་པར་མེད་པ་པར་བཏབ་པ་
 རྩ་བུ་མི་ཡོང་བ་ལ། དེ་ནི་གཞུང་དོན་སྒྲུབ་སྒྲིལ། དེ་ཡང་སྤྱོད་པས་ཀྱི་གཞུང་
 ཚིམ་པ་པོ་དང་པོ་ཚངས་པ་དང་། དེ་མོ་འབྱི་བ་པོ་དང་པོ་འཛིག་ཕུལ་ཡིན་...
 པས་དེའི་འབྱུར་མདོ་ཚམ་དང་དེ་མོ་སྒྱུ་འཛིན་གོས་པ་ཚུང་ཟད་བཟོད་ཟེན་ནས་
 དེ་ནི་སྐལ་བ་ཟེང་སྒྲིན་མེ་ཐུབ་པའི་བརྟན་པ་འདི་ལ་སྐྱུ་གཟུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟོན་
 བྱིས་འབྱུར་ཐོག་མར་གང་ཁྱད་པ་མི། ཐུགས་ཀྱི་རྟོན་མཆོད་རྟོན་དུ་གྲགས་པ་
 འདི་དག་ཐོག་མར་ཐུང་བ་ཡིན། དེ་ནི་བདག་ཅག་གི་སྒྲིན་པ་འཕྱི་འཛིན་ལ་དུ་
 བརྟན་པས་པའི་ཆེ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མ་སོགས་ཀྱིས་པ་རྩ་སྤྱད་པ་པོ་
 མཆོད་རྟོན་བཅིགས་པ་དང་། སྐུ་འཛིན་ལ་བྱིས་འབྱུར་གཉིས་ལས་བྱིས་་
 སྐུ་ཐོག་མར་ཐུང་ལ་དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྒྲིང་པོས་ལྷུ་རྒྱུ་ཡ་ཁོ་
 རྒྱལ་པོ་ལ་སྐྱུས་སུ་བསྐྱུར་བའི་བྱིས་ཐང་དེ་ཡིན་ཞིང་དེ་ནི་སྒྲིན་པའི་སྐྱུ་
 ལ་རིག་བྱེད་པ་དག་སྐྱུ་པས་མདོམས་ནས་མིག་འབྲས་སྒྲིས་པ་རྩ་བུར་ཐུར་
 སྐབས་སྒྲིན་པ་ཐུགས་ཟེ་ཅན་ཉིད་ཀྱི་འགྲམ་དུ་བཞུགས། དེའི་སྐྱུ་བརྟན་ཀྱི་
 རྒྱུད་དུ་འཆར་བ་དཔེར་བ་བྱིས་ནས་བྱིས་པ་སྒྲིན་པ་རྩ་ལོན་མར་གྲགས་པ་
 དང་། དེ་ནི་མགུལ་པ་ཐུང་བ་སོགས་ཚུང་བྱིས་ཆ་མི་ལགས་ཚམ་ཡོད་པར་
 གྲགས། ཡང་སྤྱི་ལོ་ལྟུང་པོའི་བུ་མོ་ལུ་ཏིག་བྱི་ཤིང་གིས་ལུ་ཏིག་བྱི་པོ་
 ཆེ་གསུམ་སྒྲིན་པ་ལ་ཕུལ་བའི་ལན་དུ་སྒྲིན་པས་རས་ཀྱི་གཞིར་དེ་མོ་ཅི་...

7

རྒྱལ་གཅིག་བཞེངས་པ་དང་ཨོ་ཆུན་གྱི་ཡུལ་ན་བཞུགས། རྒྱུ་ལས་ཀྱི་ཡི་
 རིན་པོ་ཆེ་སྒྲོ་ཆོག་ས་ལུལ་བ་བཞུ་གཏུལ་བྱུགས་པ་ལས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ནས་
 རྒྱང་གངས་ཅན་མཆོ་ཆུལ་ལོངས་སྐྱུ་ཁི་ཆ་བྱང་ཅན་མཐིང་ག་ལྷག་གཉིས་་་་
 མཉམ་བཞག་མཛོད་པ་སྐྱུ་སྟོང་ས་སྟོང་དང་སྟེ་བ་མན་རྒྱ་མཆོར་བྱིང་བ་སྐྱུ་
 བོང་ནིད་པ་ཆད་བརྒྱད་བརྒྱུ་ཁི་ཆད་དང་ལྷན་པ་གསོལ་བ་བཏབ་པས་འབྲས་
 གྱི་ཆར་བཉིན་བརྒྱ་གཉིས་སུ་བབས་པས་གསུམ་མགྲོ་བའི་དོན་དུ་རྒྱ་མཆོ་ཆོམ་པོ་
 ཅན་ན་བཞུགས། བརྒྱ་སྟེན་གྱིས་སྟེ་དང་མི་འཛོམ་བུ་རིན་པོ་ཆེ་སྒྲོ་ལྷ་པ་བར་
 མ་དང་། འཆིང་བུ་ལྷ་བརྒྱ་ཆ་གཅིག་བཞུ་གཏུལ་བྱུགས་པ་ལས་སངས་རྒྱས་དགུ་
 ལོ་བརྒྱད་པ་དང་བརྒྱ་གཉིས་པ་ཁི་ཆད་དང་ཉེར་ལྷའི་ཆད་གསུམ་བྱུགས་པ་་་་
 གསུམ་ག་སྐྱུལ་སྐྱུ་ཁི་ཆ་བྱང་ཅན་ས་གཞོན་མཉམ་བཞག་མིང་གེ་བརྒྱ་ཆ་་་
 བརྒྱད་ཀྱིས་བཏོགས་པའི་བྱིལ་བཞུགས་བརྒྱབ་ཡོལ་ལ་མཛོད་པ་བརྒྱ་གཉི་
 འོད་སྐྱོར་ལ་སངས་རྒྱས་སོ་ལ། གཏུགས་ལ་འདས་པའི་སངས་རྒྱས་དུག་ལ་
 སོགས་པ་བ་ཀོད་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་པ་སངས་རྒྱས་སྐྱུ་དོས་ལ་ཡུལ་བས་འོད་
 ཟེར་སྒྲོ་ཆོག་ས་པའལ་ནས་སྟོས་པས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མ་ལུས་པ་བཀའ།
 སངས་རྒྱས་སྟེས་བཅས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་བརྒྱད་སྐྱུལ་འོད་ཟེར་སྐྱོར་
 ལོག་སྐྱུ་གསུམ་འོད་ཀྱིས་བྱུབ་པའི་རབ་གནས་མཛོད། སྟེས་བཅས་སྟོབ་
 མས་མཆོད་པ་དུ་མ་མཆོད་ནས་སྐྱུ་འདི་རྒྱམས་གང་དུ་བཞུགས་པ་དེར་་་
 ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་དར་བ་དང་ལྷག་པར་དུ་སྐྱུ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་་་
 ཡུལ་འདུལ་བར་ཐེབས་པའི་ལུང་བསྟན་མཛོད། ཉེར་ལྷའི་སྐྱུ་ཆད་སྟེ་་་
 ཡུལ་དུ་གདན་དྲངས་པ་དང་། གཞན་གཉིས་སྟེ་ཡུལ་དང་། ཨོ་ཆུན་ཡུལ།
 ཀྱི་ཡུལ། མི་ཡུལ་རྗེ་རྗེ་གདན་རྒྱམས་སུ་ལོ་བརྒྱ་ལྷེ་བཞུ་ལྷེ་བཞུགས་པ་དང་། དེ་

རས་རྒྱལ་པོ་དེ་མ་པ་ལའི་བུས་དགའ་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆོད་
 རྒྱལ་པོ་རྒྱ་དེ་རྒྱ་ལ་ཏུ་སྒྲེས་སུ་སྤུལ་བ་དང་། བརྒྱད་པའི་ཆོད་རྒྱལ་པོ་
 རྒྱ་དེ་བལ་པོ་རྒྱལ་པོ་མཆོད་གནས་སུ་སྤུལ་། དེ་རས་པོ་དེ་གི་རྒྱལ་པོ་
 སྤྱིང་བཅོན་སྒྲུབ་པོ་འཕགས་མཆོད་གསུལ་རས་གཟིགས་སྤྱད་དོས་དེའི་
 སྐབས་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་དང་བལ་མོ་བཟའ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པའི་རྟེན་སྐལ་
 དུ་ཇོ་བོ་ལྟ་སྤྱི་ཞེ་དང་མི་བསྐྱོད་ཇོ་ཇོ་རྒྱལ་གཉིས་ཁ་བའི་སྤྱོད་ས་འདིར་
 ག་དན་དང་ས་ཚུལ་བ་ཀ་འའ་འབུམ་ཆོས་འབྱུང་རྒྱལ་ས་ལས་ཤེས་བར་བྱའོ།
 སངས་རྒྱས་མུ་དན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བརྒྱད་རུ་ཉེ་བར་བུམ་ཟེའི་རིག་
 རྱེད་སྤྱོད་དཔོན་མཆོད་གསུམ་གྱི་རུང་བ་བདེ་ཤེད་བདག་པོ་ཞེས་པས་ཇོ་
 ཇོ་ག་དན་གྱི་བྱང་ཆུབ་ཤིང་དུང་དུ་སྤྱི་མཆོད་རྟེན་དང་ནང་སྒྲ་ཁང་གཞུང་ལམ་
 བུམ་ས་པས་བཞེངས་པའི་སྤྱོད་པོ་རྟེན་ཚན་གོ་ཤི་ལྟ་ཤེད་དང་། རིན་ཆེན་
 རྒྱ་ཆོག་ས་བསྐྱེས་པ་ལས་རྟེན་བ་དགའ་ལོ་ལོ་ལྟའི་རྒྱ་ཆོད་ལ་རིན་པོ་ཆེ་
 མཁན་གྱི་རྒྱལ་འབྱས་དང་རྒྱལ་པ་མཁན་རྟེན་ཞེས་པ་བོད་སྐད་དུ་བྱང་ཆུབ་
 ཆེན་པོར་གྲགས་པ་བུབ་དབང་དོས་དང་དཔྱེར་མ་མཆིས་པ་གསུང་བྱེན་
 མ་སྒྲ་བས་མི་དོམས་ལུ་ཞེངས་པ་དང་། འདི་དང་སྒྲ་སའི་ཇོ་བོ་དགའ་མེའི་
 རྱེད་མ་བཟོ་བྱེད་གང་ཡིན་མ་དེས་པས་ག་སྒྲར་ཆ་ཆོད་ལུན་བུ་མི་མཐུན་
 ཅིང་། བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཞབས་ལུས་གཡས་གཡོན་ནས་དང་གསང་གཞུ་
 རས་གཙུག་ཏིར་ཆེ་བར་རྒྱ་ཞེང་གསལ་བ་དང་། རྒྱ་སའི་ཇོ་བོ་ནི་སྤྱི་མཆོད་པ་
 རྒྱ་སྤྱོད་ལོགས་གྱི་ཆ་ཆོད་དང་མཐུན་པར་ཞབས་ལུས་གཡས་གཡོན་ནས་
 དང་གསང་གཞུས་ནས་མཇོད་སྤྱི་བར་རྒྱ་ཞེང་གསལ་པ་ཞིག་འདུག་པས་
 རྒྱ་ནི་ཕྱི་གོ་རྒྱ་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཞེང་གསལ་པའི་སྐབས་གྱི་རྒྱ་ཞེང་གསལ་སྤྱོད་པ་ནི་

སྒྲུབ་གཏེན་གྱི་གུ་མཛུབ་ཅེ་ནས་དང་། གཙུག་ཏིར་ཅེ་ནས་ཞབས་གྱི་རྟེན་
 བའི་བར་ཡིན་པ་དང་། སྒྲུབ་ཆེན་པོ་སོར་བརྟུག་ཏེས་གྱིས་ཀྱང་རིང་བ་
 ཡོད་འདྲ་བས་ག་འདྲ་བྱས་ནས་ཀྱང་ཞེད་གཅིག་པུ་དང་གསལ་བཞིག་དེས་
 མ་མཐོང་བས་གྱུས་གྱི་མེད་ས་འཆར་ལགས་ནས་ཆོས་ས་བར་དབྱུང་བར་
 འཆའ་ལོ། །དེ་རྗེས་སྟོན་པ་སྒྱུ་དན་ལས་འདས་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཡན་དུ་བཞེདས་
 བའི་སྟོན་པའི་བྱིས་སྒྱུ་དང་འབྱུང་སྒྱུ་ཆོང་མ་བཟོ་བོ་ལས་གྱི་འབྱུང་དང་ལྷན་
 པ། སྒྱུ་གཟུགས་སོགས་བྱིན་རྒྱལས་གྱི་གཟེ་འོད་འབར་བ་སྟོན་པ་སྒྱུ་དོས་
 བཞུགས་པ་དང་འདྲ་བ་ཤིང་སྒྱུ་བྱུང་། དེ་རྒྱལ་ས་རིམ་གྱིས་ལུབ་ནས་སྟོན་
 བཟོ་བོ་མང་པོ་མིར་སྒྱུ་ལ་ནས་ཡུ་ལ་དབྱས་མཛྲར་སྒྱུ་རྟེན་དོ་མཆོར་ཆོན་
 བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་བཞེདས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྒྱུ་དན་མེད་གྱི་དུས་
 གནས་ཆེན་བརྒྱད་གྱི་མཆོད་རྟེན་དང་རྟོ་རྗེ་གདན་གྱི་ནང་འཁོར་སོགས་གཞོད་
 གྱིན་གྱི་བཟོ་བོས་བཞེདས་པ་མང་པོ་དང་། དཔལ་མགོན་འབའ་གས་པ་སྒྱུ་
 སྒྱུ་བ་གྱི་དུས་སྒྱུ་འཁོར་བཟོ་པ་དང་། སྟོན་པའི་བཟོ་པ། གཞོད་སྟོན་གྱི་བཟོ་པ་བརྒྱ་
 གྱིས་བཞེདས་པ་རྒྱལ་ས་གོང་གསལ་སྟོན་པ་སྒྱུ་དན་ལས་འདས་ནས་ལོ་
 བརྒྱ་ཡན་གྱི་སྒྱུ་བརྟན་དང་སྒྲུབ་པར་མེད་པ་སྟོན་པ་ཤིང་སྒྱུ་བྱུང་། དེ་རྗེས་སྒྱུ་
 གར་གྱི་སྟོན་པའི་བཟོ་བོ་རྣམས་སྟོན་པ་གཞོད་སྟོན་གསུམ་གྱི་བཟོ་བོ་དེ་རྗེས་སྒྱུ་འབྱུངས་
 ནས་སྒྱུ་རྟེན་རྣམས་བཞེདས་པར་གྲགས། སྒྱིས་རྒྱལ་པོ་སངས་རྒྱལ་སྒྱིགས་
 གྱི་དུས་ཐེགས་འཁོར་པས་འབྱུང་དང་རིམ་འོད་པ་སྟོན་པའི་བཟོ་བོ་དང་མཐུན་
 པར་བྱས་པའི་ལག་རྒྱན་ལ་དབྱས་བཟོར་གྲགས། རྒྱལ་པོ་དང་ཆུ་ལ་གྱི་དུས་
 སྒྱིག་རྟེན་འཁོར་པའི་བཟོ་བོས་གཞོད་སྟོན་གྱིས་བཞེདས་པ་དང་མཐུན་པའི་
 སྒྱིས་འབྱུང་གྱི་བཟོ་བོ་དབྱས་པའི་བཟོ་བོ་རྒྱན་མ་ལུབ་པ་དེ་ལ་བཟོ་བོ་རྒྱན་རྟེན་

ཞེས་གྲགས། རྒྱལ་པོ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་སྤྱོད་གི་དུས་སྤྱི་མན་ཞེས་པ་
 དང་དེ་ལྷན་ལྷན་ཞེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱའི་བཟོ་བོ་དང་མཐུན་པར་བྱས་པའི་
 ལག་རྒྱན་གྱི་ལུགས་ཁ་ན་མས་ལ་ཁམ་གྱི་སྟངས་ལྟོས་ཀྱི་མེ་མོ་ལྟོས་ལག་རྒྱན་ལ་
 ཁམ་མེ་གས་དང་། ལུགས་ལག་རྒྱན་ལ་དཔལ་གྱི་མེ་མོ་དོས་འཛིན། ཀའ་སྤྱོད་
 ལུགས་དུ་བྱིས་ཏེ་མུར་ཇི་ཞེས་པས་བྱིས་ཏེ་མུར་གཉིས་ཀའི་སྤྱོད་ལ་གཏོང་བ་ལ་དེང་
 སང་ཁ་ཆེ་མ་ཞེས་ཟེར་རོ། རྟོག་པར་ལྟོས་པའི་སྤྱོད་ལ་དེ་བཟང་བྱུགས་
 མས་རས་བཀའ་སྟོན་པར་བའི་བྱིས་རྒྱན་རྒྱ་གར་དང་བལ་ལུགས་གཉིས་མུར་
 ཞིང་བྱིས་རྒྱན་མི་ལེགས་པར་བཀའ་གྲུང་བལ་པོར་དར་ཆེ་བས་བལ་བྱིས་ཟེར་
 བ་དང་། ལི་མ་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལུགས་ཁམ་གྱི་བཟོ་བོ་དང་མཐུན་པས་ཆེན་ཡང་བྱིས་མས་
 དེས་པ་མི་སྤྱོད་དོ། བོད་ལུགས་འདིར་བྱིས་ཏེ་མུར་གཉིས་ཀ་དར་ཆུ་ལ་མི་ཐོ་རི་
 རྒྱན་ལྟེན་གྱི་དུས་ཚུལ་ན་བྱམ་ཟེད་དུ་གི་རྒྱ་ཆ་ཆེན་དང་། བེ་ཤུ་ཀའ་མས་རྒྱ་
 བྱ་མི་སུ་མ་སྟོན། དཔེ་ཆེན་མེ་ཏོག་པ་དང་། རྒྱ་རྒྱ་ཆེན་ལ་སོགས་པས་
 སྤྱོད་པར་གྲགས། ཆོས་ལི་སྤྱོད་པར་བྱི་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱོད་བཅོན་
 རྒྱལ་པོ་དུས་ཇི་ཤྱོད་དང་ལི་དཀར་ལི་དམར། དཀར་དམར་པོར་བསྒྲིག་ཅི་འཛིན་
 དང་། རག་གན་སྤྱོད་ས་བཞེངས་པ་སོགས་ཆོས་ལི་སྤྱོད་དང་། དེ་བཞིན་བྱི་
 སྤྱོད་ཕྱེད་བཅོན་དུས་ལི་དཀར་སོགས་ལས་བཞེངས་པར་ཆོས་ལི་བར་མ་དང་།
 དེ་ཇིས་མངའ་བདག་བྱིར་ལ་དུས་ལི་དཀར་དང་ཟངས་ཐང་མ། རག་གན་ལི་དམར་
 ལས་བྱས་པ་སོགས་རྒྱ་བལ་གྱི་བཟོ་བོས་མང་དུ་བཞེངས་པ་ལ་ཆོས་ལི་སྤྱོད་
 གྲགས། དེ་ཇིས་རྒྱ་བྱམ་ཡེ་ཤེས་འོད་དང་བྱུང་ཆུབ་འོད་ཁུད་ཐོན་གྱིས་ཟངས་
 དམར་དང་ཇི་ཤྱོད་བསྒྲིག་པ་ལ་ཁང་ཁུང་གི་གསེར་བྱུགས་པ་མཐོ་སྤྱོད་མར་གྲགས་
 པ་མང་དུ་བཞེངས་པ་ལ་ཆོས་ལི་སྤྱོད་བྱམ་མར་གྲགས་པ་དང་། གཞན་ཡང་སྤྱོད་

12

རྩེར་བཞེས་ཅས་པ་ཞི་སྤྱོད་སྐབས་སྤྱི་ཁར་འོག་མའི་སྤྱོད་ཅུང་མཐོང་གི་མི་
 ལ་དཔེ་བྱས་པ་དམངས་ཁྲིད་ནང་ནས་ཕོ་ལ་གཟུགས་བཟང་བ་གསུམ་དང་། མོ་ལ་
 མཛེས་པ་གཉིས་བཅས་འདེམས་སྤྱོད་གིས་ཁུ་སྟག་ཚ་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་ཨུའུ་པ་
 འོང་དང་། ཁ་སར་པ་ཁྱི་མ་ས་ཀོང་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་ཨུའུ་པ་ལོ། རྩེར་གྱི་མི་སྤྱོད་
 དུ་བཞེདས་པ་དང་། ཐང་བཟང་སྟག་འོད་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་ཨུའུ་པ་འོད་སྤྱོད་པ་ཡི་
 གོ་དུག་མ། རྩེ་མོ་འོད་པེ་ལ། མོ་ལ་མཚར་བཞེས་རོ་གཟུགས་ཅུང་ལ་དཔེ་བྱས་
 ཏེ་སྤྱོད་འོད་ཟེར་ཅན། རྩེ་ག་རོ་གཟུགས་སྤྱོད་ལ་དཔེ་བྱས་ཏེ་སྤྱོད་ལ་སོགས་
 བཞེདས་ནས་སྤྱོད་ཅུང་སྤྱོད་ཀྱི་ཁ་ཚུགས་དང་རུས་ཚུགས་པོད་གི་མི་དང་འདྲ་བའི་
 ཅུང་མཐོང་ལུགས་ཀྱི་རྩེར་བཞེས་བཞེད་པའི་ཐ་སྟངས་ཐོག་མཛེས་ཅན་ཅུང་
 བར་སེམས་སོ། དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་ཞེས་ཞེས་དང་ཤིང་མཚོན་ཆུན་རིས་
 སོགས་དེ་སྐབས་ཤིང་ལམ་མེ་ཅོམ་ཡོད་སྟབས་པོད་གི་སྤྱོད་མོད་མ་ཡིན་པའི་
 རྩེར་བཞེད་དང་ཞེས་ཞེས་ཆུན་སྤྱོད་སོགས་ལག་བཞེས་ཁོ་ལ་བཞེན་པ་འཛེས་
 སྤྱོད་ན་སྤྱོད་གསུམ་ཞུན་པའི་པོད་གི་ལག་ཅུང་དང་སྤྱོད་ཅུང་ཞི་དུས་དེ་ཅོམ་ནས་
 བཟུང་ད་སྤྱོད་པར་མི་ལོ་བཞུ་ཕྱག་དུ་མའི་བར་མི་ལུབ་པར་གནས་ཡོད། བར་
 ཁང་དུ་ཆུན་གསུགས་ཀྱི་རྩེར་བཞེས་བཟུང་ཕུ་ཐུང་ཅན་ཅོམ་གོས་དུ་བར་ཚོན་ཁྱ་
 རི་མོ་ཅན་དང་གཞན་ཡང་བཞེས་ཐུང་སྤྱོད་མོད་མ་ཡིན་པ་གོ་བས་ལས་གྲུབ་པ་
 དང་དར་བསེ་ལས་གྲུབ་པའི་སྤྱོད་བཟུན་སོགས་དང་། རྩེད་ཐོག་དུ་ཆུགས་ལུང་
 ཀྱི་རྩེར་བཞེས་ཆུ་ཚུགས་སྤྱོད་སའི་ཇི་པོད་དང་འདྲ་བའི་སྤྱོད་བཟུན་མང་དུ་བཞེདས་པ་
 དང་། དེ་བཞིན་ཆུན་ག་དང་བལ་པོད་ཀྱི་སྤྱོད་བཞེས་ཁས་པས་དགོ་ཆུས་ལེམ་
 རྩེ་ཁང་གི་རྩེན་གཅི་སྤྱོད་བལ་ཐང་ཡས་གཅི་འཁོར་དགུ་དང་། ཅོང་དྲིལ་སོགས་
 གོང་དཀར་དུ་ལུགས་སྤྱོད་གསུམ་པས་དེང་སྐབས་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་ཁུ་ལ་དེར་གོང་དཀར་

ལུགས་སྒྲིང་ལུགས་སྒྲིང་དུ་བྲགས་པ་དང་། ཅོང་བྲིལ་དེ་དང་པལ་ཆེར་བཟོ་དབྱིབ་
 འདྲ་བཞིག་ཁྱེད་བྱུག་དང་། བྲག་ཡེར་པར་ཡང་ཡོད་པས་པལ་ཆེར་དེ་སྐབས་
 བཟོས་པ་མིན་ནམ་སྐྱུལ་སྐྱུལ་། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་གི་དགོ་སྤོང་ནས་ལུགས་སྐྱུ་
 ལུགས་པའི་ཅོང་བྲིལ་སྐབས་ཀྱང་བསམ་ཡས་དགོ་རྒྱས་བྱེད་མ་གྱིང་ན་ཡོད། བྲིལ་
 ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་ཐོངས་པའི་འོན་ཅང་མདོ་བཀྲ་ཤིས་དཔེ་མེད་དགོ་འཕེལ་སྐྱ་
 ཁང་ཐོག་སོ་དགུ་བརྟེན་གས་ཅན་བཞིངས་སྐབས་བོད་ཀྱི་བཟོ་རིགས་མཁས་པ་
 དང་། རྒྱ་གར་། རྒྱ་ནག་ བལ་པོ། ལྷོ་ ཁང་ཁུངས་གས་ཀྱི་བཟོ་རིགས་མཁས་
 པ་མང་པོས་གསེར་དུལ་ཟངས་རྩུགས་ལུགས་སྐྱུ་ལུགས་ནས་ལི་སྐྱུ་དང་། རྒྱ་
 སྐྱུ་ རི་སྐྱུ་ རུང་བ། ཚྭ་གས་སྐྱུ་དྲེལ་བ། འཛིས་བསེ། སྐྱེན་བསེ། དར་བསེ།
 འོག་བསེ། ཀོ་བསེ། ཤིང་བསེ་སོགས་ཀྱི་སྐྱེར་བཟོ་མང་དུ་བསྐྱུན་པ་མ་ཟད་
 བྲིས་ཐང་ཕྱེབས་བྲིས། ཀ་ག་དུང་གི་རྒྱ་ནག་སྐྱོས་སོགས་སྐྱེར་བོད་རང་ཉིད་ཀྱི་
 ལག་རྩལ་ཐོག་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་མཁས་པ་ལ་སྤྲོ་བ་སྤྲོད་བྱས་པར་བརྟེན་ལག་
 རྩལ་ལ་འཕྲོན་བྱུང་ནས་སྐྱུ་གསུང་བྱུགས་རྟེན་གྱི་ཆ་ཆོད་དང་བཟོ་དབྱིབས་
 རྣམ་འགྱུར་ཆོན་མདངས་སོགས་ཕུན་སུམ་ཇེ་ཆོག་སྐྱུ་སྐྱེད་ནས་བཟོ་བྱུང་མི་
 འདྲ་བུ་མ་ཐོན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་བྲིས་འབྲུར་གཉིས་ལས་བྲི་སྐྱུ་རྒྱ་ནག་གི་ལག་
 རྒྱུན་ཡོངས་ཇོགས་པེར་བྲིས་ཀྱི་རིམ་དང་ཉིབ་དང་། འབྲུར་སྐྱུ་བལ་པོའི་ལག་
 རྒྱུན་དུ་མཐུན་པས་ཆེ་བ་འབྱུང་ཞེས་སྤོན་བྲིན་མཁས་པའི་དག་རྒྱུན་དུ་ཡོད་པ་
 འདྲ་ལུང་དུ་སྤྱང་མོད། འོན་ཀྱང་བཟོ་བོས་སོའི་ཤེས་ཆ་དེ་མཐོང་མཁའ་ཡོད་པའི་
 དབང་གིས་ལག་རྩལ་ལ་ཡང་རབ་འབྱིང་མཐུན་གསུམ་འབྱུང་བ་དང་། ལས་
 སྤོན་གྱི་མཐུ་ལས་མི་འདྲ་བ་དང་འདྲ་བ་སོགས་ཡོད་བཞི་ཆོས་ཉིད་ལུ་མ་འདས་
 འི་དང་། ག་ཞན་ཡང་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་བཟོ་བོ་སོགས་བཟོ་བོས་སོའི་སྐྱེར་མོའི་